

Provincie Zeeland

Richtlijnen Milieu-effectrapportage Glastuinbouw Zeeland

Richtlijnen Milieu-effectrapportage

Glastuinbouw Zeeland

Gedeputeerde Staten van Zeeland

24 augustus 1999

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING.....	1
2. MOTIVERING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
2.1. MOTIVERING	2
2.2. DOEL	2
2.3. BESLUITVORMING	2
3. LOCATIEALTERNATIEVEN EN MMA.....	4
3.1. ALGEMEEN	4
3.2. NULALTERNATIEF	5
3.3. FASERINGSALTERNATIEVEN	5
3.4. MEEST MILIEUVRIENDELIJK ALTERNATIEF (MMA).....	6
4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING	7
4.1. BODEM, GROND- EN OPPERVLAKTEWATER	7
4.2. ECOLOGIE, LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	7
4.3. GELUID EN VEILIGHEID	8
4.4. WOON- EN LEEFMILIEU	8
5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	9
5.1. BODEM, GROND- EN OPPERVLAKTEWATER	9
5.2. ECOLOGIE, LANDSCHAP EN CULTUURHISTORIE	9
5.3. GELUID EN VEILIGHEID	10
5.4. WOON- EN LEEFMILIEU	10
5.5. MOBILITEIT	10
5.6. ENERGIE	10
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN	12
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	13
8. EVALUATIEPROGRAMMA	14
9. VORM EN PRESENTATIE	15
10. SAMENVATTING VAN HET MER	16
BIJLAGE:1.LIJST VAN INSPRAAKREACTIES	17
BIJLAGE:2.VERSCHILLEN TUSSEN RICHTLIJNEN VAN GEDEPUTEERDE STATEN EN ADVIES COMMISSIE VOOR DE MILIEU- EFFECTRAPPORTAGE.....	18

1. Inleiding

Provinciale Staten van Zeeland heeft het voornemen om één grootschalige projectlocatie binnen de provincie Zeeland te kiezen voor de ontwikkeling van glastuinbouw met een oppervlakte van 500 tot 700 hectare bruto. De provincie Zeeland zal gelijktijdig met het opstellen van het MER een streekplanherziening voorbereiden.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) is in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het milieueffectrapport. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de Startnotitie in de Staatscourant nr. 67 (8 april 1999).

Een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. heeft een advies voor de richtlijnen voor het MER opgesteld; deze werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r.. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen op de Startnotitie van 23 maart 1999.

Deze richtlijnen zijn vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland en zijn gebaseerd op het advies van de Commissie voor de m.e.r.

2. Motivering, doel en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1. Motivering

In het MER dient aangegeven te worden:

- op basis waarvan de behoefte binnen de provincie Zeeland aan een projectlocatie van 500 tot 700 hectare voor glastuinbouw is vastgesteld;
- de motivatie voor de voorkeur om één terrein in te richten in plaats van twee of meer verspreid liggende kleinere terreinen;
- de samenhang met planvorming inzake glastuinbouw elders in Zuidwest Nederland

Keuze van de zoekgebieden

In het MER zal nader gemotiveerd worden op grond van welke criteria voor de huidige drie zoekgebieden is gekozen en waarom deze criteria reëel zijn.

2.2. Doel

In de Startnotitie van 23 maart 1999 wordt het doel als volgt omschreven:

"Doelstelling van deze MER is de beoordeling van het buitengebied van Zeeland op de mogelijkheden voor projectmatige vestiging van glastuinbouw die op termijn uit kan groeien tot een oppervlakte van bruto 500 tot 700 hectare. Daarbij wordt gestreefd naar een zo milieuvriendelijk mogelijke realisering van glastuinbouwlocaties."

Op basis van dit uitgangspunt moeten in het MER de milieudoelen concreet worden aangegeven. Doelen moeten zodanig worden beschreven, dat ze kunnen dienen voor de afbakening van de keuze voor de uiteindelijke voorkeurslocatie.

2.3. Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar de beleidsnota's (ontwerp)plannen en -wetten, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) de zoekgebieden gebieden liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (bijvoorbeeld het Structuurschema Groene Ruimte (SGR), de Vogel- en/of Habitatrichtlijn). De consequenties hiervan voor de ontwikkeling van alternatieven moeten eveneens worden aangegeven.

Tevens moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

Het MER dient aan te geven dat het is opgesteld voor de herziening van het Streekplan Zeeland. In het MER moet worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit

geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

Daar waar relevant dient aan landgrensoverschrijdende aspecten aandacht geschonken te worden en behoort de Vlaamse regering over alle relevante resultaten geïnformeerd te worden.

3. Locatiealternatieven en MMA

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1. Algemeen

De locatiealternatieven en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.

Verder verdient het aanbeveling om - voor zover relevant - onderscheid te maken tussen activiteiten die plaatsvinden in de realisatiefase (inrichting/aanleg van het terrein) en de gebruiksfase (gebruik en beheer van het terrein).

Het doel van het ontwikkelen van alternatieven in dit MER is om te beoordelen hoe milieugevolgen van de verschillende locaties tegenover elkaar afgewogen kunnen worden, maar tevens om te bepalen of en in welke mate de verschillende locaties voldoen aan de gestelde (milieu)doelen.

Voor onderlinge vergelijking moeten de milieueffecten van de verschillende locaties volgens dezelfde methode en met hetzelfde detailniveau worden beschreven. De beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) is verplicht.

In het MER dienen de stappen die gezet zijn om tot de keuze van de drie locatiealternatieven te komen weergegeven te worden, conform de Startnotitie van 23 maart 1999.

Voorts wordt op basis van o.a. het Convenant Glastuinbouw en Milieu uit 1997 een standaard, locatie-onafhankelijk glastuinbouwmodel ontwikkeld. In dit model dienen de volgende elementen een rol te spelen:

- verkeers- en vervoersstromen (omvang en aard)
 - woon- werkverkeer en de ontsluiting via verschillende modaliteiten (collectief vervoer en fiets), maatregelen ter beperking van het autoverkeer;
 - goederenvervoer en de mogelijkheden voor transport per rail en binnenvaart ofwel via bestaande faciliteiten, ofwel via nieuwe accommodaties.
- duurzame inrichting
 - energie (opties voor toekomstige duurzame energieproductie en -levering, warmtekrachtkoppeling e.d.);
 - ecologische structuur, de inpassing dan wel de uitbreiding en/of versterking ervan in de plannen voor het glastuinbouwterrein;
 - waterhuishouding; de wijze waarop aan het uitgangspunt van het vasthouden van het gebiedseigen water kan worden voldaan. In Zeeland dient gezien de klimatologische en oppervlaktewatersituatie uitgegaan te worden van een grotere basinhoud dan het wettelijk minimum. Voorzieningen om negatieve effecten naar het oppervlakte- en grondwater te voorkomen moeten in het MER beschreven worden. Ook de beperkingen van wateronttrekking moet worden aangegeven. Beïnvloeding van de

- relatie tussen oppervlakte- en grondwatersystemen.
- archeologie en cultuurhistorie
 - het beschrijven van in het gebied aanwezige archeologische en cultuurhistorische waarden.

In het glastuinbouwmodel moet rekening gehouden worden met de geformuleerde milieuambities uit het Convenant glastuinbouw en milieu en met de in het provinciale milieubeleidsplan geformuleerde doelstellingen.

De drie onderzochte locaties dienen op basis van de geformuleerde milieuambities in het glastuinbouwmodel tegen elkaar afgewogen te worden. De meest geschikte locatie dient uiteindelijk geoptimaliseerd te worden om te komen tot het MMA.

Indien de resultaten van het onderzoek daartoe aanleiding geven, dient de mogelijkheid van het in beeld brengen van een zgn. *worst case scenario* overwogen te worden.

3.2. Nulalternatief

Er kan sprake zijn van een reëel nulalternatief, namelijk wanneer blijkt dat de behoefte aan glastuinbouw in Zeeland minder groot blijkt te zijn dan momenteel wordt ingeschat. In deze situatie is het nulalternatief gelijk aan de autonome ontwikkeling inclusief de gebiedseigen behoefte aan tuinbouwareaal.

Milieugevolgen van alternatieven moeten concreet worden gemaakt door vergelijking met deze referentie.

3.3. Faseringsalternatieven

Vanwege de grote onzekerheid ten aanzien van behoefteprognoses zal bezien worden of er zinvolle mogelijkheden voor fasering zijn. Daarbij gaat het niet alleen om een fasering in tijd (korte en langere termijn, met de mogelijkheid van tussentijdse afronding), maar ook in ruimte (één locatie in herkenbare fasen uitgeven). Hierbij dient tevens aandacht geschonken te worden aan ten-dele-realisatie, wanneer de vraag zou stagneren.

3.4. Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA)

Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

Bij de doelstelling is in de Startnotitie reeds aangegeven dat "gestreefd wordt naar een zo milieuvriendelijk mogelijke realisering van grootschalige glastuinbouwlocaties". Deze doelstelling dient vertaald te worden in een concreet MMA. De uiteindelijke voorkeurslocatie moet voldoen aan de MMA-criteria.

Aandacht dient besteed te worden aan een optimale duurzaamheid waarbij onder andere ingegaan kan worden op duurzame transportwijzen, mogelijkheden voor collectieve voorzieningen op CO₂-, energie-, water-, personentransportgebied, een optimale inpassing in het landschap en benutting van de groene structuur.

4. Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten.

Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten en over voorzienbare nieuwe activiteiten. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

De drie locatiealternatieven moeten duidelijk op kaart worden aangegeven. Per milieuaspect (lucht, bodem, water, et cetera) kan de omvang van het studiegebied verschillen. Tevens moet op kaart een overzicht worden gegeven van de in het studiegebied gelegen gevoelige gebieden en objecten zoals de woonkernen, monumenten, cultuurhistorische objecten, archeologisch waardevolle gebieden en gebieden met een hoge natuur- en/of landschapswaarde.

De volgende aspecten moeten bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand en de autonome ontwikkeling betrokken worden.

4.1. Bodem, grond- en oppervlaktewater

In het MER moet beschreven worden:

- de geomorfologie (natuurlijke krekens en oevers), bodemopbouw en bodemgesteldheid;
- de geologische- en geohydrologische opbouw van de ondergrond. Hierbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de aanwezigheid van mogelijk te doorgraven slechtdoorlatende lagen en de doorlatendheid van de watervoerende systemen;
- de oppervlaktewaterhuishouding en relatie tussen oppervlaktewater en grondwater;
- de geohydrologische stromingspatronen en de effecten daarvan op aanwezige zoet- zout grensvlakken (verzilting en verzoeting);
- de kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodem, bodem en grondwater.

4.2. Ecologie, landschap en cultuurhistorie

In het MER moet beschreven worden:

- een ecohydrologische analyse van het gebied, voor zover beïnvloed door het initiatief;
- de aanwezigheid van (beschermde) natuurgebieden in of nabij de locaties en de daarin voorkomende (bijzondere) natuurwaarden; speciale aandacht dient daarbij te worden besteed aan het eventueel voorkomen van 'rode-lijst'-soorten;
- de betekenis van de locaties voor of hun ligging ten opzichte van de ecologische hoofdstructuur;
- de landschappelijke structuur, de visueel ruimtelijke kenmerken (landschapsbeeld, vergezichten en oriëntatiepunten, beplantingen, het eventuele eilandkarakter, ruimtelijke

- zonering);
- historische geografische structuur: bedijkingspatroon (inpolderingen), verkaveling, nederzettingstructuren, afzonderlijke elementen;
- bekende en potentiële archeologische vindplaatsen en bouwkundige monumenten;
- de flora en fauna van de locaties in algemene zin, waarbij ook hun eventuele betekenis moet worden beschreven als voedselgebied voor broedende en overwinterende vogels.

Bij de waardebeoordeling van de natuur, het landschap en cultuurhistorie dient van boven lokale (landelijke en/of provinciale) waarderings te worden uitgegaan, zoals inventarisaties van LNV (NBP-32 voor aardkundige waarden, NBP-33 voor historisch-geografische waarden), RDMZ (MIP-MSP) voor bouwkundige waarden en ROB (Archeologische Monumentenkaart, Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) voor archeologische waarden.

4.3. Geluid en Veiligheid

De huidige externe veiligheidssituatie (aanwezigheid van (buis)leidingen; transportroutes gevaarlijke stoffen over weg en water; industriële zoneringen bij Sloegebied en Terneuzen/Kanaalzone) dient te worden aangegeven. De in het studiegebied aanwezige geluidsbronnen (verkeer, landbouw, industrie) en de gevolgen daarvan voor het geluidsniveau dienen te worden beschreven.

In algemene zin dient aangegeven te worden of er in de locatiealternatieven explosieven aanwezig zouden kunnen zijn.

4.4. Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van het woon- en leefmilieu moet de nadruk liggen op die aspecten van het leefmilieu in die omliggende woongebieden, die door de voorgenomen activiteiten kunnen worden beïnvloed. Behalve hinder en risicoperceptie (volksgezondheidsaspecten), dient onder andere ook de verkeerssituatie en -ontwikkelingen hierbij betrokken te worden. Daarnaast dient ook aandacht besteed worden aan de (nieuwe) tuinderswoningen. Worden deze geclusterd in het gebied - in een dorpje - of worden deze gespreid over de bedrijven.

5. Gevolgen voor het milieu

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigeerbaarheid en compenseerbaarheid;
- expliciet dient te worden ingegaan op (cumulatie van) effecten van de toename van verkeersstromen, de visueel-landschappelijke beïnvloeding en de (geo)hydrologische gevolgen;
- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een betrouwbaarheidsanalyse worden uitgevoerd of een 'worst case scenario' worden gebruikt;
- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- vooral moet aandacht besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden.

5.1. Bodem, grond- en oppervlaktewater

Het MER dient aandacht te besteden aan veranderingen ten gevolge van de aanleg per locatie voor:

- geomorfologie (natuurlijke kreek en oevers), bodemopbouw en bodemgesteldheid;
- geologische- en geohydrologische opbouw van de ondergrond. Hierbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de aanwezigheid van mogelijk te doorgraven slechtdoorlatende lagen en de doorlatendheid van de watervoerende systemen;
- oppervlaktewaterhuishouding en relatie tussen oppervlaktewater en grondwater;
- geohydrologische stromingspatronen en de effecten daarvan op aanwezige zoet- zout grensvlakken (verzilting en verzoeting);
- de kwaliteit van oppervlaktewater en waterbodem, bodem en grondwater.

5.2. Ecologie, landschap en cultuurhistorie

Het MER dient bij de locatieselectie in te gaan op:

- de effecten op bestaande natuur en de ontwikkeling van nieuwe natuur, inclusief ecologische verbindingzones, EHS (externe werking) en Vogel- en Habitatrichtlijngebieden. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de effecten als gevolg van de belasting van grond- en oppervlaktewater, verstoring als gevolg van assimilatiebelasting en verstoring als gevolg van verkeersbewegingen;
- de visueel-landschappelijke invloed van het ontwerp door middel van aanzichtstekeningen of fotomontages;
- de effecten op bestaande cultuurhistorisch - inclusief archeologisch - waardevolle objecten.

5.3. Geluid en Veiligheid

Geluid

Het MER dient indien mogelijk de geluidcontouren in klassen van 5 dB(A) als gevolg van bedrijfsmatige activiteiten en verkeer per locatie aan te geven ten opzichte van geluidgevoelige bestemmingen.

Veiligheid

Aangeven dient te worden in hoeverre de veiligheidssituatie als gevolg van de activiteiten op en rond het glastuinbouwterrein kan veranderen. Aandacht dient daarbij te worden gegeven aan de beperkingen als gevolg daarvan aan het terrein (interne zonering) tegen de achtergrond van de normen die voor de gevoelige locaties zullen worden gehanteerd (10^{-6}). Tevens dient de verandering in de verkeersveiligheid in beeld te worden gebracht.

5.4. Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van het woon- en leefmilieu moet de nadruk liggen op die aspecten van het leefmilieu in de omliggende woongebieden, die door het voornemen kunnen worden beïnvloed, zie ook paragraaf 4.4. Factoren zoals barrièrewerking, sociale veiligheid en landschappelijke inpassing kunnen hierbij van belang zijn. Ook de mogelijkheden voor het scheppen van een aantrekkelijk woon- en leefklimaat voor de nieuw te vestigen tuinderswoningen dienen in beeld gebracht te worden.

5.5. Mobiliteit

De volgende effecten worden in beschouwing genomen:

- benodigde nieuwe infrastructuur en infrastructuur voor openbaar vervoer, alsmede de eventueel gefaseerde aanleg daarvan;
- mobiliteitseffecten van personenvervoer (woon/werk) waarbij wordt ingegaan op de wijze van vervoer (auto, openbaar vervoer en fiets);
- mobiliteitseffecten van het goederen vervoer (weg, spoor, water);
- ruimteclaim voor parkeren.

Voor de geluidberekeningen dient verder te worden bepaald:

- significante verandering in intensiteiten op bestaande wegen en verwachte intensiteiten op nieuwe wegen.

5.6. Energie

In het MER dient aandacht te worden besteed aan het energievraagstuk. De volgende aspecten dienen te worden onderzocht.

Op bedrijfsniveau het benutten van rookgassen en het optimaliseren van de kasconstructie.

Voor clusters van bedrijven:

- de inzet van gezamenlijke WKK-installaties en warmtepompen.
- collectieve maatregelen voor glastuinbouwgebieden:
 - *benutting van restwarmte/CO₂ van bestaande (elektriciteits)centrales en/of industrieën;*
 - inzetten van stoom- en gasturbines (STEG) op regionale schaal of inzetten van WKK-installaties op gebiedsniveau;
 - collectieve bioverbrandings- of biovergistingsinstallaties.

6. Vergelijking van alternatieven

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm: beschouwing genomen alternatieven."*

De milieueffecten van de locatiealternatieven moeten onderling én met de referentie (bestaande toestand inclusief de autonome ontwikkeling) worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de locatiealternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Deze vergelijking moet uiteindelijk leiden tot de keuze van een *Voorkeurslocatie*.

Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Onderdelen van het plan waarover de provincie niet in dit kader een besluit neemt, maar die wel van invloed zijn op de te verwachten milieueffecten worden meegenomen in de vorm van een *gevoeligheidsanalyse*. Dat wil zeggen dat wordt aangegeven welke invloed die onderdelen hebben op de vergelijking van alternatieven.

7. Leemten in informatie

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. Evaluatieprogramma

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland zal bij de streekplanherziening aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek te geven, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspelingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Het is aan te bevelen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. Samenvatting van het MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming;
- de voorkeurslocatie en de locatiealternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorkeurslocatie en de locatiealternatieven;
- de vergelijking van de locatiealternatieven en de argumenten voor de selectie van de voorkeurslocatie en het MMA op inrichtingsniveau;
- belangrijke leemten in kennis.

Bijlage: 1.Lijst van inspraakreacties

- 1.Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Zuid-West te Dordrecht.
- 2.J.W.van Nieuwenhuijsen + 11 identieke reacties (Lewedorp).
- 3.J.G.Quist + 3 identieke reacties (Lewedorp).
- 4.M.C.I.M.Dierick te Westdorpe.
- 5.Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant.
- 6.De Baeckermat te Westdorpe.
- 7.Staatsbosbeheer Regio West-Brabant/Deltagebied te Middelburg.
- 8.Ministerie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Inspectie Milieu-hygiëne Zuid-West te Rijswijk.
- 9.M.L.J.van der Velden en W.M.J.Raaymakers te Rilland.
- 10.J.C.de Winter te Arnemuiden.
- 11.G.J.Smallegange, A.J.Quist en J.C.P.Vermuë te Lewedorp.
- 12.Fam.J.M.de Jager te Lewedorp
- 13.Dorpsraad Westdorpe
- 14.NS Railinfrabeheer te Utrecht.
- 15.MKB Nederland (Zeeland) te Delft.
- 16.Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat directie Zeeland te Middelburg.
- 17.M.C.Steyn en J.M.Steyn-de Winter te Lewedorp.
- 18.P.J.M.de Jonge te Lewedorp
- 19.P.M.Karman te Lewedorp.
- 20.J.Blok te Nieuwdorp.
- 21.Administratiekantoor Kerckhaert te Westdorpe
- 22.Stichting Welzijnsraad Sas van Gent.
- 23.Burgemeester en wethouders van de gemeente Sas van Gent.
- 24.Waterschap Zeeuwse Eilanden.
- 25.Drs.M.Herweijer en B.W.G.Otten te Rilland.
- 26.Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Milieu-en Natuurbeleid, cel. M.e.r.
- 27.Kamer van Koophandel Zeeland te Middelburg.
- 28.Drs.J.P.de Jonge te Lewedorp.
- 29.Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie te Goes.
- 30.N.V.Nederlandse Gasunie te Groningen.
- 31.Burgemeester en wethouders van de gemeente Reimerswaal.
- 32.Provinciaal Archeologisch Centrum Zeeland te Middelburg.
- 33.Ir.H.W.Elshove te Baarland.
- 34.N.V.Delta Nutsbedrijven te Middelburg.
- 35.Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort.
- 36.Eurowind te Krimpen aan de IJssel.
- 37.Provinciale Planologische Commissie te Middelburg.
- 38.Burgemeester en wethouders van de gemeente Assenede provincie Oost-Vlaanderen.

BIJLAGE : 2 VERSCHILLEN TUSSEN RICHTLIJNEN VAN GEDEPUTEERDE STATEN EN ADVIES COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De belangrijkste verschillen tussen de advies-richtlijnen en de door Gedeputeerde Staten vastgestelde richtlijnen:

Hoofdstuk 2 Motivering, doel en besluitvorming

In de door Gedeputeerde Staten vastgestelde richtlijnen is vervallen de mogelijkheid om de selectiecriteria eventueel minder strak te hanteren waardoor mogelijk vanuit milieu-oogpunt geschikte gebieden, eventueel kleiner dan 500 ha., ook in de beschouwing betrokken kunnen worden.

Hoofdstuk 3 Locatiealternatieven en MMA

In de advies-richtlijnen van de Commissie voor de milieu-effectrapportage wordt gesteld dat de indruk bestaat dat er meer geschikte locaties binnen de provincie Zeeland aanwezig zijn dan de in de startnotitie voorgestelde drie. Daarom stelt de Commissie voor de milieu-effectrapportage een werkwijze voor waarbij opnieuw alternatieven ontwikkeld worden. Gedeputeerde Staten heeft in de richtlijnen het opnieuw kiezen van locaties laten vervallen en gaat uit van de in de startnotitie volgens bepaalde criteria, gekozen drie locatiealternatieven. In het MER dient het keuzeprocess nogmaals weergegeven te worden.

Hoofdstuk 5 Gevolgen voor het milieu

In de door Gedeputeerde Staten vastgestelde richtlijnen is opgenomen dat aan het aspect energie expliciet aandacht moet worden besteed.